

INGRID OONINCX

DE
AFREKENING

DE FONTEIN

5

09.31 uur

‘Jemig, Rita, waarom is dat koffieapparaat nog steeds niet gerepareerd?’

Rita draait zich om en ziet het verongelijkte gezicht van Bert Wagemakers.

‘Je weet dat ik niet zonder koffie kan,’ gaat hij verder.

‘Natuurlijk weet ik dat, Bert, maar ik dacht dat ik het zelf kon fixen. Helaas lukt dat niet. Ik zal de monteur bellen.’

‘Had dat dan meteen gedaan, nu duurt het vast nog dagen.’

‘Ik zet wel filterkoffie voor je, Bert. Heb je nog even geduld?’

‘Dat zal wel moeten dan, hè. Ik kom over vijf minuten terug.’

Rita kijkt hem na en vraagt zich voor de zoveelste keer af waarom deze man hier nog werkt. Van de andere docenten hoorde ze dat hij zijn lesmethode tijdens zijn vijftientigjarige dienstverband amper heeft veranderd en altijd exact dezelfde lesjes afdraait zonder erop te letten of de kinderen er überhaupt iets van opsteken. Dat verklaart wellicht hun lage gemiddelde schoolscore op het gebied van rekenen en wiskunde. Altijd als ze langs zijn lokaal loopt, ziet ze een – op het eerste gezicht – opvallend brave en stille klas, maar ze weet ook dat dat het effect is van zijn strenge regime en de straffen die hij uitdeelt aan leerlingen die het wagen om zijn monologen te onderbreken.

Ook Peter vindt hem vreselijk. Dat hoeft hij niet eens tegen Rita te zeggen, zijn gezicht spreekt boekdelen, maar vanwege het lera-rentekort durft hij Wagemakers waarschijnlijk niet stevig aan te pakken. In plaats daarvan oppert Peter zo nu en dan een nieuwe lesmethode of een bijscholing, maar daar gaat Bert nooit op in. Die man doet precies waar hij zin in heeft en dat is heel weinig als het over zijn werk gaat.

Rita belt het storingsnummer, zet de waterkoker aan en gaat in het keukentje op zoek naar de thermoskan, de filter en de gemalen koffie. In de gang klinkt het rumoer van de kinderen die van lokaal wisselen: geschreeuw, gejoel, gegil.

De meeste kinderen op het Margrietcollege zijn van het onstui-mige en uitbundige type, maar er zijn ook kinderen die zich als schimmen door de gangen voortbewegen en van wie je alleen maar kunt raden wat ze denken. Soms is dat omdat ze de taal slecht beheersen, soms omdat ze moeten dealen met zaken waar kinderen van hun leeftijd beter niet mee te maken zouden hebben. Er zijn kinderen van getraumatiseerde vluchtelingen, van alleenstaande ouders die het financieel amper redden, van het woonwagenkamp en uit extreem grote gezinnen waarvan de ouders geen Nederlands spreken. Eigenlijk is alleen de bevoorrechte laag van de bevolking niet op het Margrietcollege te vinden.

Die kinderen die zich met een 0-1 achterstand door hun jeugd worstelen, waren voor haar de reden om na haar veertigste nog te gaan studeren, want hoewel ze niet meer de jongste is, moet ze nog heel wat jaren werken tot aan haar pensioen en in die periode wil ze meer voor mensen betekenen dan wat ze nu doet als conciërge, klusjesvrouw en koffiezetter voor Bert Wagemakers.

Rita pakt gereedschap en het nieuwe slot voor de fietsenstalling uit de voorraadkast, trekt haar jas aan en loopt het buitenterrein op. De perkjes die ze in het voorjaar met de kinderen van vmbo-basis 1 heeft gecreëerd, zijn bedekt met een laag van dode planten. Peter

vindt dat ze die moet opruimen zodat het er netter uitziet, maar Rita wil de dode planten en takken juist gebruiken als compost. Bovendien kunnen dieren er schuilen en eigenlijk hoopt ze dat er een egel op afkomt om winterslaap te houden.

Het slot van de stalling is geforceerd. Iemand heeft geprobeerd om in te breken, mogelijk om de peperdure elektrische fiets van Wagemakers of de nieuwe mountainbike van Carmen te stelen.

Terwijl ze op haar knieën zit om het oude slot te verwijderen, ziet ze vanuit haar ooghoek dat er iemand het plein op komt lopen. Ze besteedt er geen aandacht aan, er komen zo vaak leerlingen te laat. Rita wrikt en trekt aan het slot, dat steviger vastzit dan ze verwacht had.

Als een aanwakkerende wind bereikt haar een onbekend geluid. Het heeft een ander timbre dan het normale door puberale hormonen gedreven gegil en geschreeuw en doet haar denken aan haar wekkerradio die in tien seconden van subtiel zacht naar overdonderend hard gaat. Dan onderscheidt ze individuele stemmen in het geluid: hoog, laag, maar met een onmiskenbare ondertoon van paniek. Met een ruk draait ze zich om en verbijsterd ziet ze hoe de stalen schooldeuren openvliegen en er kinderen naar buiten stormen die naar de uitgang van het schoolplein rennen.

Snel controleert ze haar horloge: het is toch nog geen pauze? Wat gaan die kinderen in vredesnaam doen? In dikke rijen stromen ze naar buiten. Rennend, duwend, struikelend. Een kind valt. Rita rent erheen en ziet tranen in opengesperde ogen. Het meisje krabbelt overeind en wil doorlopen.

‘Wacht,’ zegt ze, ‘wat is er aan de hand?’

‘Er is een man met een geweer,’ zegt het meisje snikkend.

‘Wat zeg je?’

‘Hij heeft een AK-47,’ roept een jongen die ze herkent als Abdel uit vmbo-kader 4.

‘Is dit serieus?’

‘Ja, mevrouw.’

‘Weten jullie zeker dat het een echt geweer is?’ checkt Rita, terwijl ze beide kinderen beurtelings indringend aankijkt.

‘Ik weet echt wel hoe een machinegeweer eruitziet. Wegwezen, mevrouw!’ Abdel rent door en het meisje gaat achter hem aan.

Rita’s hersenen leggen nu heel snel de hoognodige verbanden. Ze heeft nog geen schoten gehoord. Toch? Wat moet ze doen? Wegrennen? Nee, ze moet de kinderen helpen. Wat staat er in het calamiteitenprotocol? Niks over iemand met een geweer. Dat hebben ze ook nooit geoeft. Wel brandstichting, ontploffingen, instortingen en wat je moet doen als je te maken krijgt met eerwraak of ontvoering, maar dit niet. Shit. Dan dringt tot haar door dat ze onmiddellijk 112 moet bellen. Automatisch gaan haar handen naar de telefoon in haar broekzak, maar die heeft ze bij de receptie laten liggen. Zodra er even een gaatje komt in de stroom vluchtende leerlingen rent ze de school in en neemt ze de eerste afslag naar de receptie. Achter de balie grist ze haar telefoon van tafel, laat hem uit haar handen vallen, pakt hem weer op en toetst het alarmnummer in.

‘Wilt u ambulance, brandweer of politie spreken?’ hoort ze iemand vragen.

‘Politie. Er is hier een man met een machinegeweer,’ zegt ze.

Even is het stil. Dan hoort ze weer een stem.

‘Waar bent u?’

‘Bij het Margrietcollege. Ringbaan Noord 548 in Tilburg.’

‘Wat is er aan de hand?’

‘Er loopt hier iemand rond met een machinegeweer. Alle kinderen rennen het gebouw uit.’

‘Met wie spreek ik?’ vraagt de centralist.

‘Met Rita Veldwijk. Ik ben de conciërge.’

‘En u bent in het gebouw?’

‘Ja.’ Wild kijkt ze om zich heen. Er komen nog steeds kinderen voorbij. Ze kan hier niet weg totdat iedereen naar buiten is.

‘Is de schutter een bekende?’

‘Ik heb hem zelf nog niet gezien.’

‘Gaaf het om één persoon?’

‘De kinderen hadden het over één man, dus ja, ik denk het.’

‘Zijn er slachtoffers gevallen?’

‘Slachtoffers? O shit. Ik hoop van niet. Volgens mij heb ik geen schoten gehoord.’

‘Hoe beschreven de leerlingen de man?’

‘Niet. Alleen dat hij een AK-47 had. Dat is toch een machinegeweer?’

‘Dat klopt. Voor u ter informatie: we zijn al onderweg, maar blijft u alstublieft aan de lijn. Hoeveel mensen zijn er in het gebouw?’

‘We hebben 209 leerlingen en 19 personeelsleden. Ik denk dat ongeveer de helft van de kinderen nu naar buiten is gerend. Mijn collega’s heb ik nog niet langs zien komen, maar ik vermoed dat ze bezig zijn met de evacuatie. Wacht! Ik denk dat ik zojuist schoten hoorde. O shit. Dit gebeurt toch niet echt? Alsjeblieft niet.’

‘Mevrouw, zit u op een veilige plek?’

‘In de receptie.’

‘Kunt u naar buiten lopen?’

‘Ja, zal ik dat doen?’

‘Als dat veilig kan.’

‘Ik ga kijken.’

‘Fuck, daar komt hij aan. O shit...’

‘Mevrouw? Rita?’

6

10.01 uur

‘Wat is dat toch voor een herrie op de gang,’ zegt Carmen meer tegen zichzelf dan tegen haar leerlingen. Ze heeft de tekst van Maan toch maar met de klas doorgenomen om haar inspanningen niet helemaal voor niks te laten zijn geweest. Het liedje heeft ze net afgespeeld. Mooi nummer, aangrijpende tekst ook. Heel herkenbaar: *Ze huilt, maar ze lacht*. Kijkend naar die koppies vermoedt Carmen dat er meer leerlingen door deze woorden zijn geraakt dan ze willen toegeven.

Carmen heeft het rustigste lokaal van de hele school – geïsoleerd gelegen, helemaal achteraan op de eerste verdieping – maar nu heeft ze wel erg veel geluidsoverlast van buiten. Wat is daar in vredesnaam aan de hand? Vanaf haar lokaal heeft ze geen zicht op het schoolplein, daarom besluit ze op de gang te kijken. Gek genoeg staan de deuren van de andere lokalen allemaal open, maar hangen de jassen nog aan de kapstokken. Was er een ontruimingsoefening? Misschien had ze de muziek net toch iets te hard aanstaan, want ze heeft geen signaal gehoord. ‘Jullie moeten even alleen doorwerken. Ik ben zo terug,’ zegt ze tegen haar leerlingen, maar zodra ze twee stappen de klas uit is, hoort ze de kinderen al kletsen. Het klaslokaal waar normaal gesproken Bert Wagemakers zit, is verlaten, maar op de tafels liggen nog schriften, pennen en tassen. Ze kijkt naar het

afgesloten kastje waarin de kinderen hun telefoon moeten opbergen, maar dat zit nog op slot.

Ze loopt het lokaal van Wagemakers in om vanuit daar naar buiten te kijken. Carmen schrikt van de drukte en chaos op het schoolplein: kinderen rennen naar de uitgang en duwen elkaar om. Tot haar verbijstering liggen enkele kinderen languit op het plein. In de verte klinkt een sirene. Dit is geen oefening! Er gaat hier iets helemaal mis. Een felle adrenalinescheut dwingt haar tot actie. Ze rent naar het volgende klaslokaal en ziet dat dat ook verlaten is en het lokaal daarna ook. In de verte hoort ze gegil, geschreeuw, maar bij de trappenhal is het angstaanjagend stil. Carmen stopt abrupt met lopen en luistert. De atmosfeer lijkt elektrisch geladen, want de haartjes op haar armen schieten overeind en haar ademhaling versnelt. Ze wordt zich ervan bewust dat ze op haar tenen staat, klaar om weg te sprinten.

Daar! Beneden. Ze moet een paar keer met haar ogen knipperen om te beseffen wat ze ziet: een man geheel in het zwart gekleed, staat onderaan de trap en kijkt om zich heen. Hij draagt een zwarte integraalhelm. Als ze ziet dat hij een machinegeweer vast heeft, realiseert ze zich dat ze onmiddellijk uit zijn blikveld moet verdwijnen. Ze laat zichzelf op de grond vallen en tiggert achteruit totdat ze bij de stenen verhoging is die overloopt in de gang van de eerste verdieping. Hier is ze voor hem niet zichtbaar.

Gehurkt kijkt ze over het muurtje en ziet dat Peter de man met het geweer van achteren besluipt. Waar komt hij ineens vandaan? Haar adem stokt. De schooldirecteur gaat toch niet de held uithangen? Ze kan net een schreeuw binnenhouden. Dan gaat haar beeld over op slow motion. Peter lijkt zich gereed te maken om aan te vallen, maar de schutter merkt iets en draait zich met een snelle beweging om. Dan heft hij zijn geweer en vuurt een salvo schoten af die echoën tussen de betegelde wanden. Tot haar afschuw ziet ze hoe Peter valt. Zijn hoofd knalt tegen een van de onderste traptre-

den en bloedspetters vliegen in het rond. Op de tegelvloer ontstaat een snel uitbreidende plas bloed.

Dit gebeurt niet echt. Dit mag niet. Dit kan niet.

De schutter laat zijn geweer zakken. Carmen realiseert zich dat ze moet vluchten. Ze komt overeind en rent zo geruisloos en snel als ze kan terug naar haar klas. Daar sluit ze de deur achter zich en probeert te bedenken wat ze moet doen en zeggen. Haar leerlingen zitten hardop te kletsen, klieren en lachen alsof het een doodnormale dinsdagochtend is. Het schot hebben ze niet eens gehoord. Of ze hebben gedacht dat het vuurwerk was, wat heel gebruikelijk is in deze buurt in deze periode van het jaar.

‘Jongens, luister.’

De kinderen praten gewoon door.

Carmen durft niet te hard te roepen. Met trillende handen opent ze de deur op een kier om te kijken of de schutter al naar boven is gekomen, maar de gang is gelukkig verlaten.

‘Jongens. Luister naar me. Nu!’ zegt ze ietsje harder en de dringende toon in haar stem lijkt te worden opgemerkt door de kinderen. Zwijgend kijken ze haar aan.

‘Jullie mogen niet in paniek raken. Beloven jullie me dat?’

‘Wat is er, mevrouw?’ vraagt Naomi.

‘Het is heel belangrijk dat jullie heel goed naar me luisteren.’ Intussen probeert Carmen te bedenken waar ze in vredesnaam heen moet met de kinderen. Ze kunnen niet langs de hoofdtrap naar beneden, want daar staat hij, als hij inmiddels niet al onderweg naar boven is. Ze kijkt weer door het kiertje van de deur. Niemand, godzijldank. Dan valt haar oog op het lichtje van de nooduitgang. ‘We gaan zo meteen twee bij twee naar de nooduitgang en daarna gaan we zo snel mogelijk naar beneden. Voorzichtig op de trap, want die is niet erg stabiel. Als je beneden bent, kijk je goed om je heen en als het veilig is, ren je zo hard als je kunt naar de uitgang van het schoolplein en de straat op. Het is heel belang-

rijk dat jullie niet praten, dat jullie geen enkel geluid maken.'

'Maar waarom?'

'Er is iemand met een geweer in de school.'

'Een schoolshooter? Serieus?' Een luid geroezemoes barst los.

'Stil! Ik weet niet wat zijn bedoeling is, maar daar gaan we niet op wachten. We gaan nu vertrekken. Twee bij twee. Achter elkaar. Opschieten.'

'Moeten we de politie niet bellen?'

'Hoor je die sirenes? Ze zijn al onderweg.'

'Ik wil mijn telefoon,' zegt Katy.

Voor het eerst baalt Carmen van het slot op het telefoonkastje. 'Daar is geen tijd meer voor. We moeten onmiddellijk weg. Volg me. Kalm blijven. Twee bij twee. We gaan naar de uitgang aan de linkerkant.'

Carmen opent de deur en controleert of de doortocht veilig is. Dan doet ze een schietgebedje en gebaart haar leerlingen haar te volgen. Als de deur maar open is. Enkele weken geleden was er een kind van de wankele, instabiele stalen trap gevallen, met lelijke verwondingen tot gevolg. Er was een nieuwe trap besteld, maar in afwachting daarvan hadden Peter en conciërge Harry de nooddeur met een hangslot afgesloten om ontsnappingen, ongelukken en mogelijk daaruit voortvloeiende schadeclaims te voorkomen. Daar had met name Rita al menig verhitte discussie met hen over gevoerd, want natuurlijk moest een nooduitgang altijd open zijn, daarover was Carmen het hartgrondig met Rita eens.

Ze voelt een sprankje hoop bij de gedachte dat ze Rita die ochtend heeft gezien. Hopelijk heeft ze het hangslot verwijderd, zoals ze meestal doet als ze werkt.

Op slot. Tranen van machteloosheid en frustratie springen haar in de ogen. Wat nu? Terug naar de klas en daar als ratten in de val wachten totdat die schutter komt opdagen? Peter had in zijn onwetendheid gezegd dat ze in geval van nood maar uit de

ramen moesten springen, maar de ramen in haar klaslokaal zitten hoog, gaan niet open en het breken van de ruiten en naar beneden springen levert gegarandeerd gebroken benen op. Maar dat is altijd nog beter dan doodgeschoten worden. Misschien kunnen ze een provisorisch touw maken van aan elkaar geknoopte jassen.

Dan ziet ze de onopvallende deur aan de overkant van de gang. Het zou een voorraadkast kunnen zijn, maar Carmen weet beter. De sleutel zit nog in het slot en is vast vergeten door Harry of Rita. Ze draait zich om naar haar klas en ziet op hun verhitte gezichten een mengeling van opwinding en angst. Sommige kinderen denken misschien nog vooral aan het feit dat ze hierdoor op het nieuws komen of dat ze de rest van de dag vrij zijn, andere zien de ernst van de situatie al wel in. Ze hebben nog geen van allen gezien wat Carmen zojuist heeft moeten aanschouwen en die aanblik moet ze hun absoluut besparen. Ze opent de deur. 'Het plan is veranderd. We gaan heel stil naar de zolder. Snel. Naar boven.' Zonder tegensputteren of dringen gaan de kinderen de smalle zoldertrap op. Geen gedraal en gemopper zoals anders, maar een efficiënte uitvoering van de opdracht. Als iedereen boven is, controleert Carmen de schoolgang nog een keer en trekt daarna zachtjes de zolderdeur dicht.

Op de zolder hangt een muffe lucht. Via enkele kleine dakraampjes komt een beetje daglicht naar binnen, maar het grootste deel van de ruimte is in een stoffig soort schemer gehuld. Carmen ziet rijen opgestapelde schoolbankjes, oude krijtborden, dozen met schoolboeken en andere lesmaterialen.

'Jongens, zo stil mogelijk doorlopen naar achteren. Niet stampen.'

'Dit is eng,' zegt Naomi. 'Het is vies en donker en er zitten vast spinnen.'

'Even dapper zijn,' zegt Carmen. 'We moeten ons hier verstop-

pen totdat de politie die man heeft opgepakt. Is echt iedereen binnen?’ Carmen telt eenendertig hoofden. Ze zijn compleet.

‘Ali, help even mee de deur te barricaderen. We pakken een paar stoelen. Let op: niet schuiven, maar tillen.’

Eerste druk september 2025

Copyright © 2025 Ingrid Oonincx

Copyright © 2025 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Omslagontwerp Studio Vonk & De Boer

Omslagbeeld © Trevillion, © auteursfoto Ruben May

Opmaak binnenwerk Mat-Zet bv, Weesp

ISBN 978 90 261 7843 6

ISBN e-book 978 90 261 7844 3

ISBN luisterboek 978 90 261 7845 0

NUR 332

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Termen en woorden die als beledigend kunnen worden ervaren worden gebruikt in de context van het verhaal, deze weerspiegelen niet de mening van de auteur en/of de uitgeverij.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.